

Felvételünk A magyarországi fenevad próbáján készült: Kazimir Károly rendező Szerencsi Évával és Kánya Katával

(Fotó: Mönich László)

SZÍNHÁZI LEVÉL

LOPE DE VEGA A KÖRSZÍNHÁZBAN

A ligetben igazi nyár van (még az utat is fölbontották): a cserszömörce pamacsai barnásan virítanak, a tamariszka aszparágusz sűrű lett, lilán bókászik a nyári orgona, a gesztenyéken már tüskés a termés, vedlenek a platánok, a ritka, kis levelű hárs is virágzik, a lekaszált fűvön tollaslabdázna, másutt fehér ruhában nagy csapat karatés gyakorol, eszelős hittel ismétlik komikus mozdulataikat, a tavon mo-

torcsónakmodellek cirregnek és kanyarognak a rádióirányítás szeszélye szerint, a bronz-Washington fensőbbes mosollyal figyeli ügyeskedésüket, egy kőborló dobbermann itt-ott járókelőket riaszt meg; mindez szétoszlik a tágas ligetben, míg a *Körszínház* előtt gyarapodik a csoportosulás: megint bemutató van, ahogy évek óta, megint kuriózum, ahogy évek óta.

A MAGYARORSZÁGI FENEVAD

Írta *Lope Félix de Vega Carpio* – a valaha is élt tollforgatók egyik legtermékenyebbje. A spanyol barokkban igazán nem lehetett panasz az írók munkakedvére, Tirso de Molina vagy Don Pedro Calderón is sokat írt, Lope de Vegától azonban majd' kétezerre telt. Csoda-e, ha ebben a témafaló életműben

helyet kaptunk mi magyarok is?

Nem tehetek róla, nem tudom Lope de Vegát komolyan venni. Talán nem is tartott rá igényt, hogy komolyan vegyék, jóllehet az irodalmi tekintély izgatta: Gongóra tudna erről beszélni. Föltehetően Lope de Vega mindent tudott abból, amit akkor a literátusi mesterségből tudni lehetett: könnyedén szórta trocheusait, szonettekét, glosszákat vetett oda fél kézzel. Mániákus mesélő is volt, aki, ha rátalál igazi

formájára, akár regényíró-fenoméni is lehetett volna.

Óazonban úgy vélte, a színpad a területe, jelenezte, párbeszédre szabdalta regényeit. Az ő színpadán, akár a regényekben, minden lehetséges volt — azon egyszerű oknál fogva, hogy díszletet nem alkalmazott, az csak a későbbi barokknak, főként Calderón színpadának válik elengedhetetlen összetevőjévé. Szó se róla, díszíteni azért Lope de Vega is tudott: kicirkalmazott, szószátyár mondatai közül ember legyen a talpán, aki parányka gondolatot képes kicsikarni.

Nem gondolatok foglalkoztatták, hanem — ma így mondanánk — sloganok.

Ezért sem lehet komolyan venni.

Persze, azt azért megengedem, hogy bizonyos korok — így az ő kora is — többre tarthatják ezeket a jelmondatesszempontokat, s hogy a *grandeza* mögött valódi erkölcsi értékeket gyaníthatnak. De mit kezdünk ezzel mi? Fogjuk föl darabjait mesének, sloganjait mesei tanításoknak? Akkor viszont némi báj, könnyedség szükséges volna.

Attól tartok, *Kazimir Károlyt* ezeknél a „fölfedezéseknél” immár tényleg csak a kuriozitás izgatja. Még csak vádolni sem szeretném azzal, hogy ezt a csacskságot, A magyarországi fenevadat, jelentős, mai színpadra méltó darabnak gondolja. Sőt, az sem fordulhatott meg igazán a fejében, hogy — lévén eszménye a népművelő színház — figyelembe kéne

venni az általános műveltség normáinak kialakításánál. Ha valami magyarázhatja választását, talán anynyi: kínál néhány szereplehetőséget. Bár alighanem azt is ebben az átigazított formában. Nem állt módomban az eredetét összevetni az előadottal, a halott szöveg alapján azonban úgy érzem, talán akkor lennének igazságosak, ha azt írnanék ki a színlapra, írta és fordította *Páskándi Géza*. Ez, ugye ellentétesnek hangzik a Lope de Vegáról mondottakkal, de mit tegyünk, ha egyszer Páskándi álrühát öltött. Való ugyan, hogy az écák, a fordulatok a spanyoltól származnak, a magyartó betoldások, a szívfacsaró aggodalom Európa sorsa miatt azonban aligha töle. Miként a jambikusra rándított verslábak sem. (Mindenesetre, nem sokkal több energia kellett volna hozzá, hogy Páskándi eredeti darabban álljon a Körszínház rendelkezésére.)

Maga az előadás dramaturgiai öszvér. Színházban színház, amely helyenként még össze is keveredik a cselekménnyel. Kasztyu-tek csattogtatásával vonulnak föl a szereplők, jelezvén, hogy ők azok a spanyol színészek — a spanyol couleur locale-ban —, akik majd előadják ezt a barbár históriát a királynak, aki maga László király, a história főhőse. Vagyis, a kutya a farka után kapkod. Ebben azonban kétségtelenül ott rejlik a lehetőség, hogy magát a színdarabot író (fordító) költőt is megjelentesse társulatával: a Lope de Vega

korára utaló jelmezek mögött a Lope de Vega-i rögeszmék hátha hitelesebbek.

Mondjuk, hogy így van. És akkor? Mihez lehet kezdeni ezekkel? Erre a magától értetődő kérdésre kellene válaszolnia az előadásnak, de nagyvonalúan elcsiklik mellette.

Az az érdekes, hogy bármennyire cselekményes, fordulatos is Lope de Vega (alias Páskándi) darabja, attraktívva kell tenni, hiszen éppen a fordulatokat nem nehéz kiszámítani. Kazimir ezt az attraktivitást a sok mozgással, a színpadi látványossággal kívánja megteremteni. Ez azonban számos fölösleges megoldást szül, bántó formalizmus uralkodik el a rendezésen. A királyi párnak — például — okvetlenül emberi erőt használó „liften” kell lejönnie a karzatról, ami — úgy tetszik — a pajzsra emelés fordítottja kíván lenni, mert ezt így szokták ebben a hazában. A szereplőknek időről időre kerüldözniük kell a színpadot, így érzékelteti a rendezés az alázatot a király iránt. Az angol királynak is muszáj sántikálva érkeznie (mintha egyedül csak ő sántítana ebben a produkcióban) és csizmájával foglalatoskodnia, mert szerepét elfelejtették igazán megírni. A különben feneszelid fenevad újra meg újra busó álarc mögé kényszerül, hogy megijesszen valakit. És így tovább.

A darab kikerekítése voltaképpen a színészekre maradt. A színészek pedig készséggel ráálltak, hogy kölcsönözzenek. *Kovács Ist-*

ván László király szerepében minden színészi adottságát, beleértve megjelenésének vonzóságát is, felhasználja, hogy jellemet állítson elének, és ez sikerül is neki. Hosszú idők óta nem láttuk ekkora szerepben, tehát szívből örülünk alakításának. Az övével egyenrangú teljesítmény a két szerelmesé: *Szerencsi Éva* és *Nagy Gábor* megformálásában. **Szerencsi fölszabadult, üde és nagyon-nagyon kedves jelenéség ebben a szerepben,** Nagy Gábor pedig bizonyítja, hogy jóval többre hivatott, mint amire eddig fölkérték. A címszerepben *Voith Ági* nagyon nehéz feladatot kapott: amit el kellene hitetnie, nem lehet elhinni. Ez azonban nem az ő hibája, az viszont igen, hogy időnként túlságosan harsány. *Kánya Kata* megjelenésével, elegáns viselkedésével utalt királynői alkatra. *Gór-Nagy Mária* jelentéktelen szerepében humorérzékét csillantotta meg. Akárcsak *Szirtes Ádám*, akinek a bevonuló sántikálás után maradt ereje finomabb gesztusokra is. *Varga Vilmos* és *Konrad Antal* játéka viszont egy más stílusú színházban a romantikus hősök megjelenítését idézné valamikor a századfordulóból.

Márk Tivadar jelmezei konvencionálisak voltak, *ifj. Rajkai György* díszletei nemkülönbben.

A lígét viszont este is szép és tágas, belefér akár ez a színházi élmény is, noha nem értem, miért nem égnék a lámpák ilyen kései órákban.

Fábián László

A MAGYARORSZÁGI FENEVAD (Körszínház) Kánya Kata, Kovács István, Szerencsi Éva és Szirtes Ádám az előadás egyik jelenetében. (Fotó: MTI — Benkő Imre)

